

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Cetri leta	3 K
Mesečno	1 K
Posamezne številke 10 v.	
Zunaj Avstrije celo leto 17 K.	

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 86.

Maribor, dne 29. julija 1912.

Letnik IV.

Slomšekova slavnost — ORLOV —

v nedeljo, dne 11. avgusta 1912 v
Št. Jurju ob južni železnici.

V slučaju zelo slabega vremena se vrši slavnost dne
18. avgusta.

Štajerska „Podzveza Orlov.“

Trializem.

Znani angleški publicist Seton Watson (Scotus Viator), ki je več let študiral narodnostne razmere v Avstriji, ter napisal o tem že tudi več del, priobčuje v reviji „Die Wage“ razprava, v kateri govori o bodočem razvoju naše monarhije s posebnim ozirom na jugoslovansko vprašanje. Zanimivo je slišati sodbo nepristranskega tujca o naših političnih razmerah, o bodočnosti naše monarhije in o trializmu, kar posebno zasluži od naše strani največje pozornosti.

Scotus Viator izvaja: V ospredju zanimanja stoji beseda „trializem“. Enemu je slepeča večča, ki mu čara izpolnitev njegovih državnopravnih sanj, drugemu se zdi plašč, pod katerim se kujajo naklepi proti „najstarejši ustavi na kontinentu“, za tretjega je centrifugalna moč, ki bi naj prej ali pozneje privedla monarhijo do razpada. Z eno besedo: trializem je parola, koje pomen se ravna po tem, kdo jo izgovarja. Kakor dolgo to geslo ne bo natančno določeno, je, skoro lahko rečemo, bolj škodljivo kot koristno. Sovražnikom poštene rešitve tega vprašanja je radi nejasnosti pojma dana prilika, da z zavijanjem hujskajo javno mnenje proti jugoslovanskemu gibanju.

Domnevanje, da bi trialistične težnje predstavljale državi nevarno, centrifugalno stremljenje, je krivo. Ne trializem, temveč dualizem, se je v monarhiji pojavljalo vedno kot centrifugalna sila. Njemu podoben je le trializem, kakor ga imamo od leta 1908 vsled Ahrenthalove aneksijske politike, ki je pridružila monarhiji tretji „samostojni“ del — Bosno in Heregovino — toda na način, ki je ne le naperjen proti državni ideji, temveč uničuje celo čustvo solidaritete med no-

vimi deželami in ostalimi deli monarhije. Desetkrat centrifugalnejši pa je še sistem golega absolutizma, ki ga reprezentira Čuvajev režim, kateri ne more imeti drugega cilja, kakor da uniči historično nastlepo zvestobo Jugoslovancev z namenom, da oropa Habsburžane pri zopetnih sporih med vladarjem in Madžari zveste opore. To so tajni načrti madžarske oligarhije, katere Avstrija mirno trpi in postaja tako sokriva lastnega pogina.

Dualizem se nahaja v veliki krizi, ki je v tesni zvezi z jugoslovanskim vprašanjem. Rešitev tega vprašanja je z obstojem dualizma nezdržljiva: dokler so namreč jugoslovanska plemena razcepljena v šest protinaravnih političnih enot, so ne samo neizpeljive njihove politične sanje, temveč je izključeno tudi vsako gospodarsko okrepitje. Ker je naša zunanja politika z ozirom na Balkan vedno tesnejše združena z jugoslovanskim vprašanjem, smemo pričakovati preobrazbo dualističnega sistema v ne predaljni bodočnosti. V koliko bo ta preobrazba radikalna, bo v prvi vrsti odvisno od tega, če bo notranje-političen položaj vsled zunanjih zapletljajev kompliciran, če bo n. pr. naša monarhija primorana iz kakoršnega koli vzroka poseči v Makedonijo. Uspešno balkansko politiko se pa trajno nikakor ne da voditi brez ali proti Jugoslovancem. Balkanske Slovence se da pridobiti za Avstrijo samo s tem, da se z Jugoslovanci, ki so že v Monarhiji, dostojno ravna in njihove življenske potrebe upošteva. Dokler bodo sramotna zlodejstva kakega Čuvajeva na Hrvaškem mogoča, ne bo noben pameten človek na Balkanu klical Avstrije na pomoč. Vsak prijatelj Avstrije v inozemstvu mora obupati, ko vidi, kako zaigrava Avstrija svojo naravno dedščino kot protektor balkanskih narodov z zanemarjanjem Jugoslovancev.

Revizija dualizma je neobhodno potrebna, izvršila pa se najbrže ne bo povsem gladko. Ni pa treba, da bi bila preveč revolucionarna. Delegacije, ki so v svoji dosedanjih obliki prava monstra, se naj izpremenijo v skupni centralni parlament, v katerega naj bi za enkrat volila avstrijski in ogrski parlament (dvojno število dosedanjih delegatov), hrvaški in bosanski sabor. V Zagrebu se naj ustvari jugoslovanski parlament, deželni zbori kot provincialne upravne korporacije bi morali ostati.

Ta načrt se seveda ne da izvesti v soglasju z ono kliko, ki vlada danes na Ogrskem, temveč le proti nji. Ta klika, ki zlorablja vladarjevo ime ter uničuje na podlagi in v imenu ogrske ustave hrvaško kon-

stitucijo, je vrgla državo nazaj v „naravno stanje“, o katerem govori Holbes, in nima nikake pravice, tožiti o nasilju, katero je ona sama uvedla na mesto zakona in pravice. Upati smemo, da bodo široke ljudske mase, ko bodo prišle do moči, uvideli, da interesi Ogrske in njenih narodov niso nič slabše varovani, če zavzema Ogrska mesto Bavarske v Habsburškem cesarstvu, kakor danes, ko ječijo pod slabo prikritim despotizmom nekotnih stotin gentry-družin.

V Nemčiji in Italiji je Avstrija žalostno zaigrala svojo vodilno vlogo, ker se je protivila narodnostnim stremljenjem. Ostane ji samo še Balkan, kjer lahko vrši svojo zunanjo politiko. Če bo sreča vendar enkrat poklonila Avstriji velikega državnika, ali bo sledil korakom svojih prednikov? Bo li še naprej izigraval Hrvate proti Srbom in prepuščal oba naroda Madžarom na milost in nemilost? Ali bo znal narodne zahteve Jugoslovancev spraviti v sklad z zahtevami res pravega avstrijskega patriotizma in na ta način pridobiti simpatije vseh balkanskih Slovanov?

Avstrija se nahaja v historičnem, velepomembnem položaju, ali naj išče izhoda pri trializmu? Samostojna jugoslovanska država v mejah monarhije, kakor si jo želi radikalni, državnopravni program, ni mogoča, edino dobra je le rešitev avstrijskega problema v smislu pametnega kompromisa med federativnim in centralističnim načelom. Tradicije avstrijskih „historičnih narodov“ se morajo rešpektirati, pravice „narodov brez domovine“ pa se morajo vpostaviti, da doseže država potom organičnih reform ono enotnost in iniciativno silo, ki je za njen razvoj neobhodno potrebna. Tak „kompromisni“ trializem se zdi pisatelju edino pameten, pa tudi najnujnejše potreben, da zamore spraviti država v sklad interese jugoslovanstva, zlasti pa stremjenja po edinosti Hrvatov in Srbov s svojimi lastnimi interesi in cilji.

Med ljudstvom.

Grize pri Cejlu

Včeraj dne 28. jul. po rani sv. maši so se zbrali naši somišljeniki v obilnem številu v prostorih g. župana Pikla, da se udeležijo napovedanega zborovanja Kmečke zveze. Predsednik zborovanja je bil izvoljen domači g. župnik Krančič.

Državni poslanec dr. Korošec je potem opisal glavne predmete, o katerih se je razpravljalo dosedaj v državni

PODLISTEK.

Izpokorjena romarica.

Spisal Proto Konec.

„Ima ljopič urezan, na vižo novo.“

Narodni moto.

I.
Pod Smarno goro, v pobočju, izza gruče gostih jablan kuka rumena hišica.

Rtumeni hišici gospodnji deklica močnih mišic, bele polti, hudih oči. Očeta so ji ubili, mater zakopali, brata potopili, sestro zamožili. Teta Marijana ji je oče, mati brat, sestra.

Zima je lezla za goro, sveče so se tajale pod strešnim kapom. Tanka snežna plast je še krila mater zemljo in saninec je še gladko tekkel po široki cesti.

Pred rumeno hišico stoje lične sanke in skozi okno zakliče gospodinja Franica:

„Miha, naprezi!“

V hiši je stala pred zrcalom mlada gospodinja, pri gorki peči je pa sedela in se grela stara teta Marijana.

„Kako si vendar čudna, Franica! Tako blizu imaš župno cerkev, pa hodiš v tem mrazu v Ljubljano k maši.“

„Tetka Marijanka, ali jaz imam opravke tam v mestu!“

„V Ljubljani je veliko svetib maš, pa le malo pridig.“

„Pa je ona pridiga lepša, kakor deset pridig našega gospoda.“

„Ne govori tako! Božja beseda je lepa, naj bo v lončeni ali v zlati posodi.“

„Lončena posoda se ubije, zlata pa ne.“

„Pazi, punica, mesto je veliko, človek se lahko v njem zgubi!“

„Meni je Ljubljana znana in ni se bači, da bi se izgubila.“

„Pojdi v božjem imenu, pa vrni se kmažu, sirtka je naprežena!“

Franca se sede v lične sani in Miha jo zavije v zelen koc. Naglo se je sirtka pomikala proti beli Ljubljani.

Ljubljana je velika, je dolga, je široka. Franca se je zibala po ulicah, ustavljala se pred izložbami, poslušala godbo, ki se je čula iz gostilen. Bilo je prijetno, čas je naglo potekal.

„Franca, danes te pa popeljem na plesni venček. Videla boš, kaj je lepo, kaj je prijetno.“

Tako ji je pihal na dušo R. Ramanov študent. Franca se je srčno nasmejala. Ko je že pozni mrak objemal svet, se je Franca izpod Smarnogore še sukala s študenti po prostorni pivnici, da se je godcu tresel klarinet in da je harmoniki sape primanjkovalo.

Vroč kri, sladko vince, zaduhel zrak, laskave besede — vse se je prevračalo na dnu srca deklici izpod gore.

Kratek je bil večer, pokratila se je noč in mlekarice so zjutra, že škripale s podplati po široki cesti, ko je Franca izpod Smarnogore, zavita v zelen koc, kimala na saneh proti domu.

„Ali jo poznaš, sirtko Bezlajko?“ povpraševala so se mlekarice in se smejale tja v širono plan.

II.

Sv. Jurij se je bližal na zelenem konju. Popki že niso mogli več strpeti, da ne bi zabrsteli in zacveteli čez širono ravan. Sivi kolibar se je drl v gori in oznanjal skrajni čas velikonočne izpovedi:

Siv kobiv, al' s' že biv?

Na Šmarni gori dreto viv?

Mlada Bezlajka se je napravljala na pot. Bilo je zarana. Šentvidski zvonovi so zvonili tako lepo beli dan, da je Bezlajki pretresalo dno duše.

„Franca, le hiti, drugače ne pripeš na vrsto. Na gori je vselej na ta dan veliko moških, izpovednikov pa malo. Rada bi videla, da se vrneš, preden odidem k 10. sv. maši.“

„Ne skrbite, tetka, saj jaz nisem taka velika grešnica!“

„Potem pa kar doma opravi; naš gospod župnik so tako dobri.“

„Veste, da ne grem. Me preveč poznajo!“

„Franca, ne skrivaj grehov! Zamolčani grehi so hudobčevi ovirki.“

Mlada Bezlajka je odhitela v goro. Steza je bila ozka, pa strma. Belo polt je zlijala rudeča kri in prsi so se dvigale, ko je prišla na vrh . . .

Dolga je bila vrsta za cerkvenimi vrati in ta vrsta se je množila. Bezlajka je čakala, da je solnce pošetilo skozi visoka okna, pa le še ni bila linica za njo odprta. Ni mogla več prestajati in šla se je zračiti na gorsko ravan.

Ljudje so prihajali in odhajali. Tudi Ramanov študent je bil na počitnicah ter je prišel zijala prodajat na goro.

„Franca, jaz sem žejen, kakor ptica pivka! Pot užeja. Ali greš z menoj k mežnarju na kozarec dolenjčka?“

„Teš sem še, romar božji!“

„Ha! Kaj te je kobilar preplašil?“

Mlada Bezlajka je zarudela, zadržala, huče ji oči so obvisle na mladem študentu, odkritosrčna beseda ji je zastala v grlu, pa reče skoraj nevoljno:

„Pusti božje reči pri miru!“

A zbala se je, da bi ga ne žalila in je brž se pristavila:

„No, pa pojdiva!“

In deklica je šla. Zasedela je v gostilni in zapila sv. mašo. Ko je mežnar zadnjikrat potegnil za zvon, sta se motala dva človeka po štezi in dalje po hosti navzdol.

zbornici ter dokazal, da so liberalni in socialdemokratski poslanci nastopali pri tem navadno proti ljudskim koristim. Nazadnje je še označil stališče slovenskih poslancev v deželnem zboru. Poslanec se je izrekla zahvala za njegovo delovanje in s tem je bilo zborovanje, ki se je vršilo popolnoma mirno, končano.

Petrovč

Podporno društvo za tobačno delavstvo in pevsko društvo delavstva v Ljubljani je priredilo včeraj romanje k naši Materi božji v Petrovčah, katerega se je udeležilo blizu 400 romarjev in romaric. To priliko je uporabilo naše izobraženo društvo „Gospodar“ ter priredilo kranjskim somišljenikom pozdravno zborovanje.

Župan Koren je pozdravil goste kot župan in predsednik društva, zahvalila se mu je v imenu izletnikov odborica podpornega društva Ivanka Brate. V imenu Dekl. zveze za Štajersko, katera je bila pri zborovanju prav dobro zastopana, je govorila podpredsednica Micka Drev, v imenu Savinjske doline je govoril njen poslanec dr. Korošec; Nadalje pa so govorili urednik Moškerc, o. Teodor Tavčar in kaplan Dobršek.

Ob treh je odpeljal vlak z izletniki v Celje, kjer so si še ogledali mesto in obiskali sv. Jožefa.

Jarenina:

Tako lepa se mi naša Jarenina že dolgo ni zdela kot včeraj, ko je veličastno proslavila Slomškega. Več stotin ljudstva iz Slov. goric se je zbralo k tej narodni svečanosti. Veselični prostor pri cerkvi je bil ves okinčan, raz hiš so vihrale zastave.

Otvoril je slavnost domači, dobro izvežbani mešani in moški pevski zbor pod vodstvom č. g. dekana, z umetnimi in narodnimi pesmimi. Čudili smo se krepko, a ljubko donečim jareninjskim pevskim glom. Dijaški tamburaški zbor je med posameznimi točkami udarjal na zvonke svoje strune.

Slavnostni govornik g. dr. Medved je v vzneseni besedi slavil Slomškega kot velikega ljubitelja Jarenine in posebno povdarjal, da je Slomšekova zasluga, da so ostale Slovenske gorice res slovenske, ker jih je Slomšek priklopil lavantinski škofiji. Besede slavnostnega govornika, ki je posebno slavil zavednost vrlih Jareninčanov, so šle vsem globoko v srce.

Po slavnostnem govoru so še pevci zapeli venec Slomškovih pesmi, nakar so nam vrli jareninjski fantje predstavljali igro „Občinski tepček“, ki je vzbudila mnogo smeha. Sploh je bila vsa prireditev, dobro vpeljana. Narodna dekleta so gostom v kavarni stregle s slavnostnim jareninčanom in črno kavo. Z uspehom smo zadovoljni Jareninčani, pa bo zadovoljna tudi Slov. Straža.

Politični pregled.

Češko-nemška upravna pogajanja.

Dne 26. t. m. so sklenili zaupniki Čehov in Nemcev, da se pogajanja odgodijo do 5. septembra. Kot vzrok se navaja vročina in utrujenost zaupnikov. Upanje, da se bo na jesen sprava dosegla je še vedno splošno.

Na kongresu zastopnikov čeških mest v Mladi Boleslavi je včeraj 28. t. m. poslanec dr. Kramář zopet povdarjal potrebo, da se doseže sprava med Čehi in Nemci pod edinim pogojem, da se določi enakopravnost obeh deželnih jezikov v celi deželi. Rekel je, da, če ne napravita oba zastopnika dežele red, ga bo napravil neki tretji, ki pa se ne bo oziral na principe demokracije.

Nova nasilstva zoper opozicijsko hrvaško časopisje.

V kratkem namerava zadeti kraljevi komisar Cuvaj opozicijskemu hrvaškemu časopisju smrtni sunek. Do jeseni ga hoče uničiti. Izdal bo naredbo, s katero bo časopisje potlačeno za več let. Bržčas bodo izročili sodišču vse ured-

Kobilar se ni več oglašal. Mrak je legal, na zemljo, v grmovju je pa penica drobila žalostno pesem.

Šentvidski zvonovi so zopet zvonili, pa zvonili tako, kakor se zvoni ob pogrebu. Mladi romarici so glasovi zvonov pretresali grešno dušo, zvonili so kakor za pokopano dušo.

Tam za vasjo pa je pel mlači pogrebec z razburkanim srcem:

„Pod Šmarno goro
je dekletko moje —
ma jopič urezan
na vižo novo.“

III.

Zima se je bila pripeljala na belih kolesih. Ivnata drevesa so ji delala špalir in v kožuhe zavita je ljubovala tankemu mrazu. Bel kožuh je grel mlado gospodinjico izpod Šmarnogore, ni pa ogrel tudi njene mrzle duše. Nosila je svoje srce kazaž na Šmarno goro, nasila je svoje ranjeno srce na ogled ljubljanskemu patru, pa srce je bilo neozdravljivo. Bela polt je zarjavela, hude oči so zatemnele in rudiča kri ni več mešala bele barve na njenih mladih licih. Zamišljeno je stopala ob veseli družbi, zmedeno odgovarjala svoji tetki, pa žalostna pisma je pisala šmarnogorskemu pogrebcu.

„Kako si vendar čudna, Francka! Zakaj tako molčiš?“

„Kdor molči, se devetimi odgovori.“

„To boš vendarle povedala, zakaj tiščiš tako v Ljubljano?“

„Pod Šmarnogoro ni zdravnikov, v Ljubljani pa jih je dosti.“

„I, kje te pa vendarle boli? Povej mi, no!“

„Nikoder in povsod! Živčna je moja bolezen, zdravniki ji pravijo nervoznost.“

nike, ki še niso iztirani iz dežele. S takimi nasilstvi hočejo uničiti vso opozicijsko časopisje!

Raznoterosti.

Evharistični kongres na Dunaju ima iz lavantinske škofije že 1100 priglašeni udeleženci. Po prvem avgustu se ne bo nikdo več sprejel. Udeleženci plačajo pristopnico po 10 K, po 6 K in po 2 K. Prvi dve pristopnici veljajo od 11. do 15. septembra, ona po dve kroni pa samo za 14. in 15. septembra. Le tisti udeleženci, ki pridejo na Dunaj 11. septembra s skupnim vlakom bodo dobili stanovanje. Kdor pride pozneje, mu ga odbor ne more več priskrbeti. Zato se naj vsi poslužijo skupnega vlaka, ki bo sprejemal ljudi samo od Trbovlj do Spielfelda na vsaki postaji, potem pa bo vozil kakor brzovlak. Karte za posebni vlak se bodo dobile v pisarni škofijskega odbora v Mariboru, Koroška cesta 1. V posebnem vlakcu ne bo treba nobenih legitimacij, ker se bo smel vsak peljati nazaj z vlakom, ki mu bo ugajal. Legitimacije pa bodo morali plačati po 35 vinarjev vsi, ki vstopijo v stranski vlaki (Ljutomer, Brežice, Savinjska dolina), da se jim na teh progah zniža cena za polovico. Za deželne železnice bomo tudi skušali dobiti znižanje (Konjice, Rogatec). Razen pristopnic, morajo tisti, ki plačajo samo dnevno karto po 2 K, posebej plačati znak 1 K. Vsi udeleženci Lavantinske škofije bodo imeli še svoj poseben znak, da se med seboj lahko spoznajo in da jih dunajski vodniki lažje spravijo v stanovanje. Ta škofijski znak z napisom LAVANT stane 35 vinarjev. Udeleženci bodo torej brez vlaka plačali 10 K 35 vin., kdor rabi legitimacijo pa 10 K 70 vin.; 6 K 35 vin. z legitimacijo pa 6 K 70 vin.; 3 K 35 vin. ali z legitimacijo 3 K 70 vin. Te zneske naj dekanjski ali pa župnijski uradi takoj pošljejo blagajniku, da se bodo lahko začele pisati pristopnice in kmalu razpošiljati.

Zaroka v cesarski hiši. Nadvojvodinja Mehtilda Marija Kristina, hčerka nadvojvode Karola Štefana se je zaročila s princem Aleksandrom Olgierd-Czartoryski-em, kateri je edini sin stare knežje rodbine Czartoryski, ki ima obsežna posestva na ruskem in avstrijskem Poljskem.

Naš cesar in zrakoplovstvo. Znani zrakoplovec nadporočnik Blaschke, ki je dosegel pri zadnji zrakoplovni tekmi na Dunaju rekord v visokosti zračnih poletov, je nameraval izstopiti iz armade ter vstopiti v neko zasebno službo, v kateri bi zamogel poročiti svojo nevesto pl. Csakay. Zaročena nista namreč imela potrebne kavicje. Da ohrani slavnega pilota armadi, je cesar iz lastnega podaril nadporočniku oni znesek, ki mu je manjkalo od potrebne kavicje.

25letnica vladanja carja Ferdinanda. Pri enem zadnjih ministrskih posvetovanj je bilo sklenjeno, da se dne 15. avgusta praznuje 25letnico, odkar je zasedel bolgarski prestol car Ferdinand. Velike slavnosti se pa ne bodo vršile, kakor se je nameravalo, marveč vse se omeji samo na cerkveno slavnost v Ternovem in banket, katerega se udeležijo car in ministri.

Prvi avstro-ogrski „dreadnought“. Z Dunaja poročajo, da odide dne 1. avgusta „Viribus unitis“ iz Trsta v Pulj, kjer ga kolavdirajo. Sredi avgusta napravi poskusno vožnjo. Upajo, da dosežejo največjo brzino 20-5 milj in da bo možno v septembru prvi „dreadnought“ pridružiti floti.

40letnica službovanja in 25letnica župnikovanja. Č. g. Janez Kunce, duh. svetnik in župnik pri Sv. Juriju ob Ščavnici obhaja prihodnjo nedeljo 4. avgusta slovesno 40 letnico službovanja in 25letnico župnikovanja. Še mnogo let!

Iz dežele nasilstev. (Razpust slovenskega društva na Reki). Ogrske oblasti so razpustile „Slovensko društvo“ na Reki. V tem društvu so bili organizirani vsi Slovenci iz Reke in okolice. Razpust so oblasti utemeljevale prav po mažarski, češ, ustanovno zborovanje se ni vršilo v Reki, ampak v bližnjem Sušaku. Društvu so tudi odrekli pravico priziva do upravnega sodišča!

„Pa koliko časa te ne bo nazaj?“

„Dokler se ne prikažejo lastovke.“

Miha je pa zagodel, ko je napregal sirko v sanke:

„Babe so pa zares babe! Kar si vtepe v glavo, ne izbiješ jim, če bi oslovsko čeljust držal v rokahl!“

Komaj je petelin na dvorišču zapel v zgošnjem zimskem jutru, že je Miha podil sirko proti beli Ljubljani.

Gospodinja je bila zavita v bele cunje in zelene koce, ko je Miha ustavil pred visoko in dolgo hišo.

Zdihovaje je Francka zlezla raz sani. Teško je sopla, ko je stopala po prvih stopnicah, in krčevito je zagrabila za vrstico zvona, ki se je otožno razlegal po dolgih hodnikih.

Ni ga pa bilo — študenta, ki bi ji pomagal z voza, ni ga bilo, da bi jo popeljal v veselo družbo, ni bilo več godcev, ki bi godli pesem brez konca in kraja!

Le kašelj v kratkih presledkih, ihtenje v nepretiranih glasnih in glasnih jok otrok, ki so v tej visoki hiši zagledali beli dan, je dušil stopinje po kamenitem tlaku dolgih hodnikov.

Mlada Bezljajka je vstopila. Pripeljala jo je sem pot prepovedanega veselja. Vgriznila je bila v jabolko izgubljenega raja. V hipu, ko je zmehčala tir božje uravnave, je njeno srce dobilo neizceljivo rano.

In ko so lastavice zopet gnezdele pod streho rumene hišice pod Šmarnogoro, ko so zvončki in vijolice lezli na beli dan, tedaj je Bezljajka zibala v rumeni hišici izgubljeno nedolžnost, tetka pa je pela pesem o izpokrjeni romarici.

Razveseljevi pozdravi. Iz samostana oo. Tretjeredni kov na Glavotoku (otok Krk) pošilja prijatelj Vašega cenj. lista iskrene pozdrave. Duhovnik, ki rabi oddiha, popolnega miru, idealne samote, morskih in solčnih kopel, ljubnevnostne potrebe, ki se hoče za nekaj dni odtegniti posvetnim skrbem in šundru družbe, najde tu mirno in ceneno zavetje. Dosedaj nas je petero, novo mebliranih sob je pripravljeno dvanajst. — Proficiat salutis!

Verski tečaji za vojaške novince. Solnograški nadškof in kardinal dr. Katschthaler je vspeljal v svoji nadškofiji verske tečaje za one vojaške novince, ki so poklicani v jeseni k vojakom. Da pa omogoči vdeležbo tudi drugim revnim vojaškim novincem iz dežele, je daroval kardinal večji prispevek.

Iz Turčije na Slovenskem. Uprav turške so razmere, ki vladajo na Koroškem. Kar si tu že vse dovoli vlada napram Slovincem, presega meje verjetnosti. Zadnji „Mir“ poroča: „Uradna agitacija za Südmarko“. Kam plovemo v Avstriji, posebno pa še na Koroškem, dokazuje reklama uradne „Klagenfurter Zeitung“ za „Südmarko“. V števil. 163. z dne 21. julija je objavila sledečo reklamo: „Jutri od obeh podružnic „Südmarko“ in nemškega „Schulvereina“ prirejena velika ljudska veselica pri „Schtosswirtu“ obeta postati prava ljudska veselica. Veselični prostor je podoben „Wurstelpratur“ (to je pa res dobro povedano! Ured.), zlasti za mladino in naše malčke je dobro preskrbljeno. Od dveh popoldne naprej avtomobilna zveza od Kardinalskega trga do Žrelca.“ — Uradno glasilo c. k. deželne vlade, ki bi bila poklicava, blažiti narodne boje in zabranjevati nemškonalno-protestantske prireditve na slovenski zemlji vabi na tako prireditve celo — otroke. Seveda bi radi shujskali pol Celovca na „Südmarkino“ veselico v Žrelcu, da bi utrdili žrelsko trhlo nemškutarijo ter jo še bolj zaslepili. Če bomo na Koroškem tako napredovali, kmalu ne bomo razločevali več deželne vlade od nemškega „Volksrats“, uradnih listov pa ne od nemškonalnih glasil. Veliko razločka že itak ni več!

Kulturna sramota Človek, ki zataji jezik svojih starišev, je neznačajno bitje, ki vzbuja v nas v prvi vrsti gnus. Ne ukazuje nam samo četrta božja zapoved, da moramo spoštovati svoje stariše, tedaj tudi njihov jezik, temveč že naraven zakon nas sili k ljubezni do svojih roditeljev. Kdor izda jezik svoje matere, ne greši samo proti božji zapovedi, ampak je slabši kakor živina, ki se navadno ravna po naravnih zakonih. Samo popolna zaostalost, neizobrazba in zatebanost ali brezprimerna posurovelost in brezmejnja sebičnost, ki tapta v blato vse, kar je drugim svetega, zamore človeka dovesti k odpadništvu. Bodisi prvo, bodisi drugo oboje ne dela nikomur časti. Kdor je pošten mož, ki kaj da nase, nima rad opraviti s takim človekom in če ga sreča pogleda v stran in krepko pljune. Za noben narod, ne za onega, ki so se mu odtujile in ne za onega, ki so se mu priklopile ne morejo biti take propalice nič razveseljivega. Vsak narod, ki kaj da nato, da ostaejo njegove vrste zdrave in neokužene, se bo teh garjevih izvrzkov branil in otresal. Samo nemški narod, ta narod „plemenitih vitezov“ in „visoke kulture“, se takih samopašnjačarjev ne brani, temveč jih celo vzgaja in protežira. Da se spravi nedoraslo deco na pot sramotnega odpadništva, rasejo po naših pokrajinah nemške šole, da se ljudi slepi in zavaja, se izdaja v slovensčini pisanega nemško-nacionalnega „Štajerca“, da se ljudi duševno ubija in dela nerazsodne zastrupljajo Nemci naš narod s šnopsom, da se ljudske duše kupi siplje „Südmarka“ z Judeževimi groši.

Samo s takimi in enako podlimi sredstvi dela nemštvo, da bi zagospodovalo nad našo lepo domovino. Nekdaj in po drugod si narodi podjarmiljujejo tuja ljudstva s silo, mečem v roki. Je to barbarsko, toda ne tako grdo kot način po katerem hočejo zavojevati Nemci našo zemljo. Boj in naj bo še tako krivičen, zahteva nekaj poguma in kaže močnatost, sredstva pa, kakoršnih se poslužujejo naši narodni nasprotniki, da bi nas izrinili iz naše zemlje, so tako nepoštena, da bi bila za vsak drug boj po mednarodnem pravu prepovedana. Samo najnovjši slučaj: V Razvanju pri Mariboru pašujejo nemškutarji. Ljudstvo je skoro izključno slovensko toda zapeljano. Otroci znajo le malo nemški, nekateri nič. Šola je seveda nemška in otroci se uče v nemščini, katere ne umejo. Ker se g. kateheta otroci smilijo in jih noče mučiti, jih poučuje, kakor pišejo nemškonalni listi, veronauk v slovensčini. Radi tega kliče vsa nemška javnost od Marburgarce do Tagespošte grom in peklo nad g. kateheta, ga denuncira in slika kot človeka, ki za vsako malco pohrusta par nemškutarjev. Ali ni mučenje otrok z nemščino pravcato divjaštvo? Ali ni zavajanje otrok v neznačajnost in propalost, mesto vzgajanja dobre v plemenite člane človeške družbe prava kulturna sramota?

Za humor je pričel skrbeti v sedanjih pasjih dneh dr. Delpin, predsednik nemškega „Volksrats“ za Spodnji Štajer, obenem advokat v Ormožu. Za graški „Tagblatt“ od 26. t. m. je napisal pod naslovom „Počitnice“ uvodni članek, ki je poln slovanskih strahov. Da dobremu možu, katerega napolnjujejo z očitnim strahom dogodki po slovanskem svetu, ni vseeno povsem pošel humor, kaže naslednji stavek, ki ga je tudi zapisal: „Nemški uradniki naj bi v bodoče svoje narodne dolžnosti vestnejše izpolnjeval, kakor je storil to dosedaj. Seveda menimo s tem samo njegovo delovanje izven urada, ker v uradu zahtevamo ravno narobe, kakor Slovenci, samo nepristranost.“ — Če se spominimo na več kot prevestno sodelovanje nemških uradnikov pri Südmarki, Sulterajnu in povsod drugod, kjer se nas hoče potlačiti, če se spominimo na neprestane boje, katere imamo po vseh naših uradih z „nepripravnimi“ nemškimi uradniki, potem res občudujemo zdrav humor dr. Delpina. Še humorističnejše bi bilo, če bi dr. Delpin povedal, kako to pride, da se on boji Slovencev kot vrag križa, slovenskih grošev pa kar nič. Zwei Seelen wohnen, ach, in meiner Brust.

„Paganski pomp“ imenuje „Slovenski Narod“ od 27. t. m. celo prazničnost in vse slovesnosti, ki se vrše pri birmovanju. Svečani cerkveni obredi in razne

Loterijske številke: Dne 27. julija 1912.

Trst	86	83	46	73	33
Linc	25	41	37	87	18

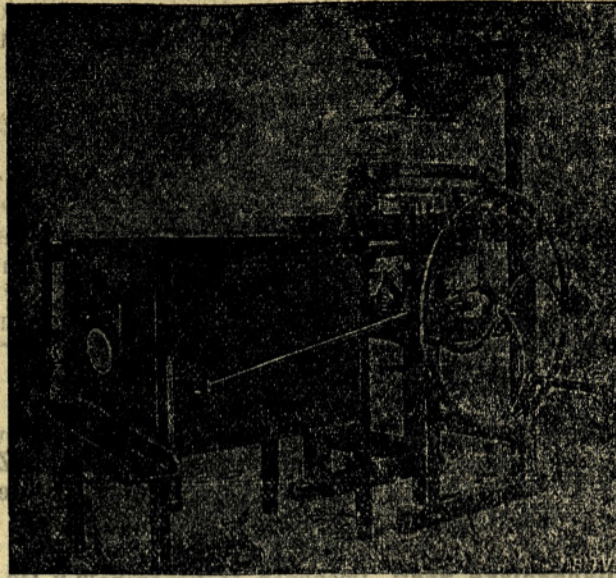
Hiša v Rušah na prodaj v lepem in prijaznem kraju blizu cerkve in kolodvora. Hiša ima 3 sobe spodaj in 1 pod strešno sobo in 1 kuhinjo, dve kleti, kravji hlev svinjaki in ške-denj, vse v najboljšem stanu. K hiši pripadate tudi 2 lepi njivi, nov sadonosnik in vrt z brajdami. Zelo pripravna je za kakšnega penzionista ali rokodelca. Samo za stanovanje, ki je sedaj v najemu, se plača 30 kron mesečno. Cena je 12.000 kron, 4400 kron je vključeno. Kupci Slovenci imajo prednost. Več se izve pri Francu Repolnik, posestnik v Rušah.

»Straža« je najuglednejši spodnještajerski list, ki se zelo mnoga čita zato je inseriranje v njem zelo uspešno.

Trgovski učenec z dobrim šolskim spravealom se sprejme v trgovino z mesnim blagom Alojzija Pinter v Slov. Bistrici. Učenec mora tukaj trgovsko šolo obiskovati kar je velikega pomena.

Posestvo lepo, ležeče v Tinjski fari, eno uro iz mesta Slov. Bistrica 12 oralov zemlje, vinograd, njive, travniki in gozd, hiša in gospodarsko poslopje, vse v dobrem stanu se za samo 5600 K proda. Plača se 2000 kron, drugo ostane lahko vključeno. Vse natančneje pri Francu Petelinc-u, Roteuhof Gornja Poljskava.

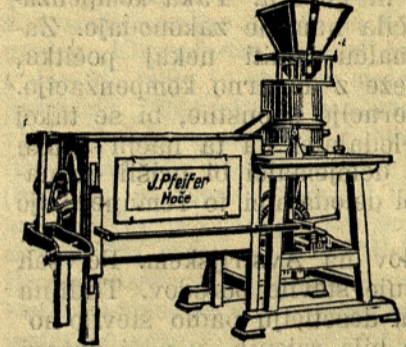
Fr. Kampuš: Zg. Poljskava pri Pragarskem

vsem kmetom naznani in se jim priporoča, da bi prišli k njemu stroje kupovat, ker zdaj jih ima okoli 2- do 300 doma, vsake vrste, ima zdaj najnovejšo ročno mlatilnico, tudi geplne-mlatilnice, slamoreznice, repoznice, pluge, brane, okopalnike in osipalnike, mlino za sadje in grozje mlet, stiskalnice ali preše, najnovejše sesalke ali pumpe za studence in gnojnice, s katero se lahko napumpa v eni minuti eden pelovnjak vode ali gnojnice, vsake vrste male in tudi velike tehtnice, tudi vsake vrste mostne tehtnice, katere pustim sam postaviti na svoj odgovor, stroje za seno kositi, obračati in grabiti, najnovejšo sejalne stroje, pri katerih se prihrani ena tretjina zrnja; ima tudi vsakovrstno železje za mlino in žage, tudi motorje na bencin, sesalni plin, surovo olje, sopar ali »dampf«, največje mlatilnice, zraven ima vse kar kdo rabi, stroje za šivat »Central Bobin« po najnižji ceni, vsakovrstne stroje za kovače, lončarje, opekarje, tudi opreme za pekarije, kotle za kuho, brzoparilnice prave »Alfa Separator«, po najnovejšem izdelane, pri katerih se prihrani zelo veliko časa in drv. Najnovejšo mlino za zrnje mlet, da si lahko vsak kmet doma vsakovrstno zrnje melje in doma vsakovrstno moko napravi, goni se lahko na roko, gepl, tudi na vodno in parno moč, domači izdelek, dam tudi vsakemu kmetu na poskušnjo; kolesa ali bicikelne, pisalne stroje vsake vrste. Zmerne nizke cene, ugodni plačilni pogoji, tudi na več let. Kdor k njemu na dom pride, ali ako mu piše, da se on sam pri kmetu oglasi, dobi vsak kmet vse stroje 10 odstotkov ceneje, kakor drugače, vsakemu pride na svoje stroške na dom, da se dogovorita, ne na kmetove stroške. Vse varstvene priprave za mlatilnice se pri njem dobijo, katere mora vsak kmet imeti, kdor ima mlatilnico. 42q

Velečastito dahovščino in gospode bogoslovce opozarjam na bogato zalogo **pohištva** lastnega izdelka. Produktivna zadruga mizarskih mojstrov Maribor, Grajski trg številka 2.

Novost. Ročni mlin! Novost.

Zraven slike od mene iznajdene mlino stavim v šestih različnih velikostih za roko, geplj, vodno ali motorno moč. — Prva in druga velikost je najbolj priporočljiva za manjše kmetije, srednja za veleposestvo in večja za obrt. Pripomni se pa, da manjši mlini ravno tako dobro meljejo kakor veliki, ker ima vsak mlin štiri pajtije, in sicer en svinlat za fino pšenično moko dva za različne krušne moke in eden za gris. Kamenje si vsak kmet lahko sam z klepalom izojstri, kakor pri vsakem navadnem vodnem mlinu. — V začetku si seveda ne zna vsak dobre moke napraviti, kdor ni v mlinarski obrti izučen, se mora polagoma privaditi. Cene so pri sedanjih dragih razmerah tako nizko nastavljene, da je mogoče vsakemu, tudi najmanjšemu kmetu si tak mlin naročiti. V sedanjem razburjenem času, ki kmeta stiska od vseh strani in mu je ustrezno, če si zamore sam pomagati, je priporočljivo, da bi kmečke posojilnice, kmečke in strojne zadruge nakupile primerne mlino v večjem številu po nižji ceni in jih razdelile med kmete proti polajšanemu vplačevanju.

Spričevalo: Rakovnik, 13. febr. 1912. Cenjeni gospod! Naznamim Vam, da sem iskal po vseh tovarnah mlín, pa takega nisem mogel dobiti kakor je Vaš. Človek ga more z roko vrteti pa naredi boljše moko kakor vodni mlin. Kako nebi bili zadovoljni, ker ga vsak šolarski otrok lahko goni. V dveh urah zmelje mernik žita. Jaz sem prav zadovoljen s tem mlinom, kakor tudi vsi drugi, katerim ste ga poslali. Dragi gospod, jaz ga vsakemu kmetu priporočam. Srčni pozdrav! Štefan Colarič, Rakovnik št. 5, z. p. St. Jernej na Dolenjskem (Kranjsko). 444 Ceniki se razpošiljajo brezplačno in poštne prosto.

Jos. Pfeifer, tovarna za poljedeljske in kmetijske stroje in livarna za železo in medenino v Hočah (Kötsch) pri Mariboru na Štajerskem.

„Slov. Straža“ v Ljubljani

zeli imeti v vsaki občini po vsem Slovenskem zanesljivega človeka, ki bi sodeloval pri »Ljudskem zavarovanju«. Zagotovljen je dober in trajen zaslužek. — Ponudbe pod »Ljudsko zavarovanje« na Slov. Stražo v Ljubljani. 171

Rés lepa je cerkev, veža, kuhinja le tedaj, če ima ličen in trpežen tlak, kakoršen izdelujeta v mnogih vzorcih **Zajec & Horn, Ljubljani** izdelovanje stopnic, cevi. - Asbestni škrlj: **Zenit.**

Aparat za lotanje

kakor ga kaže poleg stoječa slika in kateri bi v nobeni hiši naj ne manjkalo, se dobi pri **Zinauer & Co.** Sv. Jakob v Slov. gor. Cena s svincem in navodilom samo 5 K. Pošilja se po povzetju. Jako priprosto! Zelo praktično! Nobena igrača!

Prva južno-štajerska kamnoseška družba v Celju.

Žaga, hrusi in stráže s strojnimi obratoma. :: Zaved za graviranje črk. :: Izvršuje nagrobne spomenike in vsa monumentalna in stavbena dela iz tu- in inozemskega materiala. :: Plošče za pohištvo iz raznobarnega marmorja. :: Velika zaloga izgotovljenih nagrobnih spomenikov. :: Najnižje cene. :: Kulantni plačilni pogoji. :: Maročila se izvršujejo točno. :: Ceniki in streškovni proračuni brezplačno.

Brzjavka: **Kamnoseška družba :: Celje.**

Nikdar se ne bodete kesali - -

ampak zadovoljni bodete in vedno hvalili slovensko trgovino, ker si lahko veliko denarja prihranite če bodete vedno kupovali vse Vaše potrebščine v trgovini

J. N. Šoštarich, Maribor Gosposka ul. 5.

Veliko izbiro najboljšega in najmodernejšega blaga za moške in ženske obleke, platna, sukna, druka, satins, cefira. — Bogata zaloga gotovih oblek, srajce, kravate, ovratniki, naramnice, nogovice, dežniki itd. — Za telovadna društva vse potrebščine in kroji v zalogi. Cene veliko nižje kakor drugod. Postrežba strogo solidna

Hotel Trabesinger v Celovcu

Velikovska cesta št. 5

se priporoča potnikom, ki prinočujejo v Celovcu. — Tukaj najdejo lepe in snažne sobe; izborna kuhinja, zajamčeno pristna in dobra vina. Za zabavo služi kegljišče. — Po leti sedi na senčnatem vrtu.

Veliko dvorišče za vozove in tri hlevi za konje. — V tem hotelu najdete vsak dan prijetno slovensko družbo. Velike dvorane za shode in veselice.

Na kolodvoru pričakuje gostov domači omnibus.

Lojzka in Pepca Leon.

ROBERT DIEHL žganjarna v Celju = priporoča svojo doma žgano slivovko, trepinovec, vinsko žganje, kumjavec kakor tudi **štajerski konjak** „!